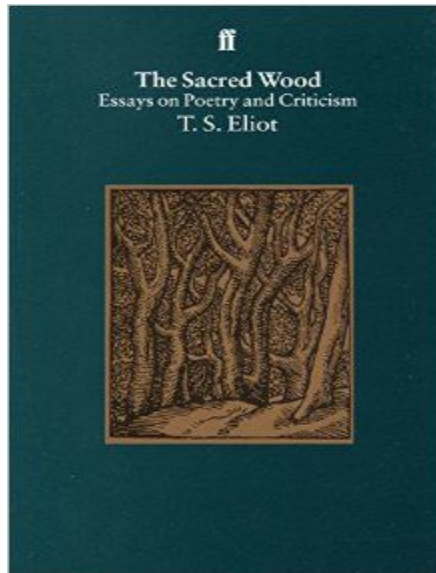

SØNDAGSCITATET: T.S. Eliot - Tradition and the individual talent (1921)

Af Bjørn Fred Jensen

“There is a great deal, in the writing of poetry, which must be conscious and deliberate. In fact, the bad poet is usually unconscious where he ought to be conscious, and conscious where he ought to be unconscious. Both errors tend to make him “personal.” Poetry is not a turning loose of emotion, but an escape from emotion; it is not the expression of personality, but an escape from personality”.

Dette citat finder jeg især interessant i denne selvrealiserings tidsalder, hvor der er stor fokus på at udvikle sit unikke talent og være autentisk. Senest har Kristeligt Dagblad (17.3) bragt denne artikel der behandler samme emne:

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/ide-tanke/reformation-er-noeglen-til-opgøer-med-tidens-selvoptagethed>

I dette næsten 100 år gamle essay er Eliots udgangspunkt, at vi i vores forståelse af kunst (Eliot taler om ‘poesi’, men jeg vil i det følgende tale om kunst, da jeg mener hans pointer om poesi fint kan overføres til at gælde kunst generelt) nærer en overdreven interesse for ikke bare selve kunstneren, men især de punkter, hvor vi mener han *skiller sig ud*.

Eliot mener, at vi undervurderer den tradition, som kunsten er udsprunget af, og kommer i den forbindelse med den pointe, at vi i dag med vores tidslige distance netop kan udtrykke noget om traditionen som denne selvfølgelig ikke kan; vi kan se og tolke traditionen i et nutidigt lys.

Kunsten bliver i den forbindelse omtalt som en ‘selv-ofrene’ aktivitet; med tiden bør det individuelle langsomt glide i baggrunden og traditionen træde i stedet. Kunstneren skal blive et *medie* hvori forskellige følelser kan kombineres på nye måder.

Men hvorfor den store begejstring for traditionen? Det er fristende at parkere Eliots tanker som ophobede idiosynkrasier der endelig får mulighed for at blive luftet. Men ved nærmere læsning tyder det snarere på, at det er et mere altruistisk sindelag der ligger bag: I det at lade det individuelle stå tilbage for traditionen, fremmes en kulturel sammenhængskraft.

I og med, at vi kan studere kunsten som et objekt i forlængelse af en lang tradition isoleret fra kunstnerens personlighed, kan den siges at nærme sig videnskaben, ifølge Eliot. Og dermed bliver kunsten, ligesom videnskaben en samfundsgavnlig aktivitet. Eliot er altså fortaler for en kunst, der kan gå i dialog med fortiden og dermed række ud over sig selv til gavn for samfundet som helhed. I det lys en ganske sympatisk tanke.

Efter denne indledende gennemgang, kan vi springe direkte ind i citatet. Problemet med tidens kunstner kan koges ned til følgende: Han er ubevidst om den tradition han taler ud fra, men til gengæld pinlig bevidst om sin egen individualitet.

Samtidig med, at vi som samfund er med til at dyrke den kortsigtede individualitet, som kunstneren udtrykker: "We dwell with satisfaction upon the poet's difference from his predecessors, especially his immediate predecessors".

Med artiklen jeg henviste til indledningsvis in mente, tyder noget på at Eliots kritik endnu er særdeles relevant .

For at perspektivere Eliots kritik, kan man sige, at kunstneren jo er afhængig af en tradition for overhovedet at kunne bryde den, og at han dermed vel burde udtrykke en større forståelse og respekt overfor den.

Ligesom at denne iver efter traditionsbrud på et mere eksistentielt plan kan ende med at blive en negativ måde at definere sig selv på: man definerer sig med udgangspunkt i det, *man ikke er*, man definerer sig ved at være i opposition til det bestående: Man er først og fremmest *ikke konform*, man er *ikke* underlagt traditioner - og derfor må man være autentisk, kunne en sådan logik forstås.

Ikke fordi traditionsbrud bør være en uting inden for kunsten, tværtimod, men hvis bruddet i sig selv bliver det primære projekt for kunstneren, så kunne man med Eliot retorisk spørge om det ikke i højere grad er en forfængelighed og egoisme kunstneren bidrager med?

Afslutningsvis vil jeg derfor drage en parallel til en kunstner, som jeg mener understreger Eliots pointer idet han i den grad har dyrket traditionen og perfektioneret håndværket inden for sit felt, nemlig jazzpianisten Oscar Peterson.

<https://m.youtube.com/watch?v=0yl8jVIZ-Tk>